

L' ART DEL PAGÉS

SECCIO D' AGRICULTURA PRACTICA.

Las vinyas americanas en l' Ampurdá y estudi sobre ellas.

Ab aquest títol nos ha remés l' intel·ligent viticultor de Figueras, D. Joan Malleu, l' escrit que posém á continuació, per creure'l molt ben rahonat, práctic, d' actualitat y d' interés pera 'l mellor coneixement dels ceps americans. Com fins ara no s' ha dit la última paraula sobre la vinya americana y diferentas vegadas nos hem ocupat, en L' ART DEL PAGÉS, de ceps americans, en las distintas apreciacions dels escrits ab que nostres favoreixedors nos han honrat, es per aixó que doném cabuda á la següent y altres que pugan venir, á fi d' ilustrar la opinió pública en assumpto de tanta trascendencia pera 'l pay en general.

A consecuencia dels estragos causats per la filoxera en los vinyats del Ampurdá, va sentirse la necessitat de reconstituirlos. Molts foren los propietaris que, creyent podia ser una malaltia passatjera plantaren sarments del pays; altres, mellor informats per las noticias que se rebian de Fransa, se procuraren, encara que á elevats preus, llevors y sarments americans (Riparias.) En son principi hi hagué cert dubte de si resistirian ó no á la filoxera y també de sa autenticitat; aixís es que, per via de proba se feren pocas plantacions en los anys 1883 á 1886; en los dos sucesius fins á la fetxa, ha prés un carácter diferent elevantse ja las plantacions fetas en la regió Ampurdanesa á 1070 hectáreas aproximadament. Propietaris hi ha

que tenen plantadas 5 y mes hectáreas, havent obtingut dels empelts practicats de dos y mes anys, fruyts que han admirat á cuants han tingut ocasió d' observarho, donchs que ceps hi ha hagut que sustentavan 6 y 8 kilógrams de rahim als 17 mesos de son empelt y propietaris que han recolectat 4 y 5 mil kilos de rahims y molts altres en menos quantitats.

En vista de tals resultats práctichs, descrits á vola ploma, gran part dels propietaris d'aquesta comarca se disposan á fer plantacions; costosa es la vinya americana per las molts operaciones que porta en son cultiu, però també es veritat que als tres anys de sa plantació dona un rendiment com lo podian donar los ceps del pays als 6 y 7 anys, advertint que continua augmentant sa fructificació á mida que aumenta en anys.

De las excursions verificadas en aquest estiu passat visitant algunas plantacions, he trovat que lo porta-empelt dominant, es lo de la *Riparia*, plantada en tota classe de terreno, alguns *Solonis* y *Jaquez*, pochs *Rupestris*, *Viallas*; y com empelts lo *Mandó*, *Grenache*, *Alicantes*, *Bouschet*, etc., etc.

Si se pregunta als propietaris que tenen plantacions americanas, quina varietat de *Riparias* tenen en sos terrenos, salvadas algunas excepcions, la gran majoria ho ignoran, com també ignoran que n' existeixin infinitat d' ellas mes ó menos resistent, ab desarrollo major unas que altres, y també se diferencian al pendre l' empelt. La *Riparia* ha sigut y es encara considerada per molts viticultors com un bon porta-empelt, ab tal que, diu Mr. Champin, «sigan ben escullidas las mellors varietats que 'ls estudis práctichs nos han descubert.» En la Escuela d' Agricultura de Montpellier n' hi ha mes de 60 varietats é hi ha qui diu que se n' han trovat 1200; jo no las he vist totes.

En las plantacions del Ampurdá, he trovat vinyas que hi havia cinch varietats de *Riparias*, altrás de duas y la majoria de tres y quatre, y pocas d' una sola especie. La que en mes quantitat se trova es la *Riparia Martin de Pallieres*, coneguda en Fransa per *Riparia rouge*, de regular vegetació; molts rebrots en sos tany y cuan la fusta es sahonada té un color rojench castany. Altra també en bona quantitat se trova y es la *Riparia Fabre*, un poch mes de vegetació que la precedent, distingintse per sos sarments llarguíssims d' un color gris clar y nusos amples. Se trova també la *Riparia tomentosa*, color gris fosch, distingintse per sa pelussa finíssima, curta y espessa de color de

cendra en sos sarments, los quals alcansan bonas dimensions y son tronch robust pren bé l' empelt.

Se trovan també en pocas cantitats la Riparia Gran Glabre, de fusta finíssima, lluhenta, d' una vegetació extraordinaria, reconeguda per una de las Riparias mes bonas. La Riparia Gloria de Montpeller, introduhida d' uns tres anys, son tan pochi los propietaris que la possehim, que tal vegada no passen de 4 ó cinch, reconeguentli una superioritat remarcable sobre totas las altres Riparias.

De la Riparia Senpernon (hib. de R. y Cordifolia) pocas son las plantadas y no obstant es excel·lent pera terrenos humits en los que vegeta extraordinariament. Lo Clinton (familia de las Rip.) de fullas petites, acanaladas, brancám curt, semi-enterch, que es de poca vegetació, escassa resistencia y abandonat en Fransa, també ha prés plassa en l' Ampurdá. Finalment se trovan també, y en número crescut, las Riparias de fullas petites, brancám curt y de poca fertilitat.

En resúm, las plantacions de ceps americans en l' Ampurdá, s' han fet rutinariament y grans serán las decepcions. Haurán observat ja molts propietaris que en sas plantacions ja no vegetan ab regularitat igual los ceps plantats y mes ho experimentarán al efectuar los empelts y mes encara cuan la vinya tindrà anys y estará en producció. Per aquestas causas los propietaris viticultors francesos arrencan de sas plantacions las Riparias de poca fertilitat sustituhintlas per las reconegudas mes vigorosas y que major fama han adquirit Tals son:

La Gran glabe.—La Tomentosa.—La Gloria de Montpeller.

No tots los terrenos son favorables á la vitis Riparia; desenganyats rebrán molts propietaris de las plantacions que han fet de Riparia, lo mateix en terrenos argilosos blanchs, que en los calcáreos blanchs, quals terrenos li son perjudicials; y la planta sucumbirá indispensablement per efecte de la malaltia clorótica. Fa uns dos anys que era frequent sentir: «Mal podem plantar vinyas americanas si en Fransa ja las arrencan;» si senyors: en certas regions de Fransa succehí y succeheix lo mateix que ha de passar necessariament en l' Ampurdá; no ben estudiats los terrenos que mellor s' adaptavan segons la varietat; observaren als tres ó quatre anys que las Riparias plantadas en certs terrenos se tornavan grogas y lo mateix succehia ab las empeltadas, perdent sa vegetació y fruyt.

JOAN MALLEU.

Consideracions sobre lo pervindre de nostras (vinyas. *)

Carta 4.^a

Sr. Director de L' ART DEL PAGÉS:

Mon bon amich: Desde que á Espanya juguém á fer civilisació, no sé per quina mala ventura s' oblida lo que diu lo sentit comú y lo que la mateixa naturalesa proclama. Apart que 'l cervell se 'ns ha capgirat, que las circunstancias á res obligan y que las necessitats més imperiosas no tenen cap forsa, ni valor. Jo no entench si s' ha esborrat, ó si s' ha perdut del tot aquell sentiment natural, que 'ls filosops ne diuen de la propia personalitat. en virtut del qual la naturalesa porta á estimar la persona y las cosas propias ab preferencia á las extranyas; tampoch entench si s' ha esborrat ó perdut aquell altre sentiment natural d' amor á la patria, qual forsa obliga á preferir lo nostre á lo extranger; lo que jo veig y sento es que l' extranjerisme sembla una virtut, que 'ns posém en tot y per tot á la cúa dels extrangers y que tal volta ja may ha sigut tan extensament veritat alló de que ningú es héroe en sa patria. Se pensa més en lo que fan y tenen los de fora que no en lo que nosaltres tenim y en lo que hem de fer; com si tot lo de fora fos millor y mes adoptable á las necessitats y condicions de casa; com si nostre patrimoni fos desvalgut y raquitich. Res... que 'l primer dia 'ns trobém á l' altre part dels Pirineus, ó encara mes enllá, sense pensarho.

Que alguns catalans prefereixin parlar en castellá, es cosa lamentable, pero s' explica; lo que no té rahó, lo que no té explicació plausible es la mania més extesa de lo que sembla, de posposar lo nacional á lo extranger. ¿Voléu saber qui ha comprat á Paris género espanyol pera portarlo á Espanya com una verdadadera novetat? No falta á Barcelona qui ha sofert aquesta vergonya. ¿Voléu saber si 's fa ó no consum de productos extrangers dintre la nació espanyola? Preguntéuho á cada porta y en totas ó quasi totas vos ne donarán resposta. Y lo millor del cas es que ab molta freqüencia 's compra género del pays y 's paga més, sols porque porta nom foraster. Lo que ha nascut en nostres tallers, lo que s' ha criat respirant los dolsos aires de la patria y xuc-clant las venas de la nostra te-

(*) Vegis lo n.º 350, corresponent al 17 de Novembre prop-passat

rra, es ordinari, no serveix pera la gent de gust y del bon tó, está destinat á la gent de poch mes ó menos. Me diréu: ¿qué té que veure aquesta retórica ab la viticultura? Massa; mes de lo que jo voldria.

Molts ja menjém á la francesa y si no hi bebém es perquè lo most espanyol se 'ns ne pujaria al cap. Un refresch es ja un *lunch*; sentiréu parlar de *rosbiff*, de *bifteac*, de *côtelettes*, de *menús* y d' una infinitat d' altrás extranyesas, com si las mateixas cosas no poguessin anomenarse ab paraulas catalanas ó castellanas, pero.... no fa fi. Després de l' afició als noms vé l' amor á las cosas y sino prenén la pena d' examinar qualsevol dels indispensables *menus* que figuran en las taulas regularment servidas: tot es francés ó xapurrat d' inglés. En quant á vins ha d' ésser per fortuna si hi trobéu res nostre; tal volta en un reconet y després d' una llista de noms que molts no saben ni llegir, hi veuréu lo vi de *Jerez*. ¡Pobret! es bó, fi, transparent, daurat, pero no pot competir ab los forasters, se 'l posa á la cua de tots, perque ningú hi repari. Los demés vins espanyols, son comuns, ordinaris, no hi tenen puesto; ni sisquera ha lograt salvar sa fama antiga lo celebrat vi ranci, també es cursi. La tradició de la bota del recó, se 'n vá pel mateix camí que moltes altres que la moda ha condemnat per la sola rahó de que ja son vellas. Donchs creyeuho bé, aixó importa mes de lo que sembla, á la viticultura espanyola: aquesta mania, ó si voléu aquest *progrés*, s' emporta cap á Fransa una part del mercat interior, una part que representa anyalment cantitats considerables que podrian y deurian destinarse á l' adquisició de vins nacionals, ab gran profit de la viticultura d' Espanya. ¡Que 'n farém de las condiciones especials dels nostres vins tan pregonadas, que 'n farém de la varietat y excel·lencia dels mostos que la naturalesa 'ns regala, si nosaltres som los primers en desprestigiarlos encara que no sia més que en los dias de grans festas! Me doná pena, me feu sentir tota la calor de la vergonya llegir la llista dels vins que 's serviren en un dinar de gent que 's deya proteccionista: res hi havia d' espanyol; de catalá ni pensarho. Aixó vos dirá si la cosa té fondas y extensas arrels, si val ó no la pena de cridar la atenció respecte d' ella.

Lo cert es que en lo pays del vi tothom n' hi envia y que no hi ha festa, ni festeta, aixis en los richs palaus, com en moltas casas modestas, en que las ampollas francesas, alemanas ó ita-

lianas no rodin de má en má; lo cert es que 'ls productos de las boras del Rhin, ó de las planas de la Champanya ó de Burdeos obtenen á Espanya preus superiors als qu' obtenen los productos nacionals. No 'n coneix pas l' estadística, mes no tinch pas por d' assegurar que acusa cantitats de molta importancia, atés lo consum cada dia major y 'ls preus que 's pagan.

Ja 'm sembla que algun aficionat á l' escola mal anomenada economista 's revolta contra aquesta queixa patriótica y diu poch mes ó menos: «cada hù es lliure de comprar ahont vulgui: la naturalesa dona en cada terra y en cada clima produccions especials: la lliure competencia es ley natural y á la vegada ley de progrés; los vins espanyols son inferiors; que treballi l' agricultura; que fassi estudis en lloch de seguir antigas rutinas y perdre 'l temps, perque ja es de sentit comú que sempre y per tot arreu lo millor es lo millor.»

¿Voléu, mon bon amich, que un altre dia examiném aqueixas afirmacions?

X.

Granada 6 Deseembre de 1888

VINS.

Diuhén de Vilanova y Geltrú que hi han abundat en aquella plassa los comerciants francesos. S' ha notat algun moviment entre 'ls compradors de ví negre de la actual cullita, pera exportarlo á la vehina República, haventse efectuat algunas compras al preu de 27 pessetas carga ó sían los 121'60 litros.

En Ulldecona es tan extraordinaria la cullita de ví, que s' ofereix desde 25 céntims á l'50 pessetas lo decálitre per falta d' envasos. Las existencias se calculan en mes de 600.000 decálitres.

En la Provincia de Castelló lo preu dels vins vells s' ha elevat considerablement, havent arribat l' augment fins á un 30 y un 40 per 100 en varias localitats. Lo nou segueix sollicitat.

Escriuhén d' Utiel que hi hagué en aquella vila una numerosa y solemne manifestació política pera demanar la derogació de la ley sobre alcoholes. Las personas mes importants del vehinat se reuniren ab aquet objecte en la casa capitular.

CALENDARI DEL APICULTOR MOVILISTA.

NOVEMBRE.

Es coneguda en cada comarca la época en que donan comens los frets d' hivern, y ab alguns dias d' anticipació 'ns previndrém, disposant los buchs á la fi de que las abellas passin tan rigurosa estació del mellor modo possible, ab qual intent reflexionarém sas causas de aniquilament y mortandat, la falta de netedat, ventilació ó mes ben dit oreig, aliments y calor.

Aprofitant un dia de bon temps, netejarém cuidadosament l' interior del buch, reduhirém lo número de marches del mitj, al que sia precis, pera que tots ells resultin ben cuberts d' abellas en l' acumulació que las caracteriza en tal estació, á qual número acompanyarém altre igual ó en sas duas tersas parts de marches plens ab bresca operculada, quedant aixis constituïda la colonia. Se colocarán cinch ó sis llistons de fusta d' un gruix de centímetro y mitj al travers y sobre 'ls marches, demunt y tivantla s' esten la tela de lli ó cánem, despres trossos de manta y un sach ab palla ó herba seca ben neta de pols, de modo que ompli l' alsa ó pis buyt en que apoya lo capitell; tots eixos abrichs á la fi de que á la vegada que retenen lo calor absorveixin la humitat del interior del buch. Inclinarém lo plat ó

fons del rusch, en direcció de la entrada, á que mes facilment pugui escorre l' aigua de condensació; sent indicat per alguns la conveniencia de petitas oberturas baixas y oposadas á la d' entrada pera promoure una corrent rasant al plat que renovi l' ayre viciat acumulat á baix, com també la d' obrir alguns forats á las brescas pera mes fácilmente poguer pasar las abellas d' una al altre, sobre tot quan los marchs van colocats en sentit paralelo al front d' entrada.

En comarcas molt fredas ó molt humidas están obligats al transport dels ruscos y colocació dins de construccions apropiades, algunas sota terra, en nostre pays n' hi ha prou ab cualesvol enginy que las guardi de las pluhas y vents frets, y que ab facilitat puga ser tret y posat, donchs hem de cuidar que 'ls cambis de temperatura del exterior sian per dit medi suavissats al ferse sentir al interior

Es de difícil apreciació pera 'l pagés y per tothom que no conti ab material adequat pera tal coneixement, quan tenint massa ó poca calor al interior del buch y la mida en que aixó influeix en lo consum de provisions, ja que tantas altres causas hi concurrirán, que gayre bé no li queda mes recurs que no mostrarse cobdiciós de las reservas de mel fetas en la tardor, y segons sia l' hivern y las sortidas mes ó menys afavoridas, retornarla prodigament. Y encara es aixís un apuro, donchs lo medi segur de cerciorarse de la necessitat d' aliments es la investigació interior, la qual dona ocasió á moviment y agitació en la colonia y augment per tant de consúm de provisions, y refredaments potsé perilluosos, y d' aquí la recomanació de la major quietut. La observació desde l' exterior, en frequents visitas, será pera 'l esperimentat de gran ajuda en aquell dubte, en quals visitas tindrà per eyna indispensable un fil ferro encorbat en un extrém á manera de rasclet pera netejar y deixar espedita la entrada y ab lo qual retirará del interior las abellas mortas, las que acumulantse en dita entrada y destruhintla serian causa total de mortandat en la colonia per asfixia.

La humitat produheix la *floridura* en las brescas tant en lo interior del buch, com en las que 's guardan en armaris; sobre aixó hem de tenir present quant diguerem en Juny.